

Türkler ve Kürtler üzerine yanlış düşünceler

Necati Yıldırım

Türkiye solunda uzun yıllar Kürtlerin ulus olup olmadıkları tartışıldı. Kürtlerin kendi kaderini tayin hakkından rahatsız olanlar Kürtleri, bir milliyet, hatta ulusal azınlık olarak göstermek istedi. Ulusların ayrılma hakkını, ayrılmanın kendisi olarak yorumlayan ezen ulustan kimi çevreler, Kürtlerin ulus kimliğini reddederek ulusların kendi kaderini tayin ilkesinden kurtulmak istediler. Ezilen ulusun devrimcileri ise haklı olarak Kürtlerin bir ulus olduğunu kanıtlamak için epeyce mürekkep tükettiler.

Bugün garip bir durumla karşı karşıyayız. Kürt sorununun Türkiye'deki varlığının tanınmasında çok büyük bir rol oynamış olan Abdullah Öcalan gibi bir lider Kürtlerin ulus değil, bir milliyet olduğunu iddia edebiliyor. Üstelik devletin eline esir düşmeden önce binlerce kez Kürtlerin ulus olduğunu belirtmiş olmasına rağmen!

Abdullah Öcalan aşiret tanımıyla işe başlıyor:

Aşiret, devlet öncesi siyasal toplumu ifade eder.¹

Ve ardından Kürtlerin yaşadığı topraklarda aşiretlerin egemen biçim olduğunu vurguluyor.

Kürt olgusunda en güçlü form aşiret formudur ve halen bu gücünü sürdürmektedir.²

Apo'nun varmak istediği yer neresi? Kürtler devletsiz oldukları ve dolayısıyla aşiret formuna sahip oldukları için Kürtler bir ulus değil, milliyettir. Nitekim bu sonuca şu sözlerle varıyor Abdullah Öcalan:

Aşiret formuna dayalı bir kavmin, **milliyet**, halk olarak halen varolması da, yine bu tarihsel ve siyasal gerçeklikle yakından bağlantılıdır.³

Apo'ya göre Kürtler, ulus ve ulusal devlet konumuna yükselmiyorlar. Niçin? Bunun nedenini bağımsız bir iç pazarın oluşmamasına bağlıyor yazıyoruz. Diyor ki:

Kürt toplumsal olgusu, **ulus** ve ulusal devlet gelişimi karşısında daha çok ortaçağ koşullarında yaşamaktadır. Güçlü olan aşiret bağları ve üstten işbirlikçi bağlar nedeniyle ne **bağımsız bir ulusal pazar oluşturabilmekte**, ne de ulusal devlete yönelebilmektedir.⁴

Burada bilinçli bir karışıklık var. Ulus ile ulusal devlet iki ayrı kategoridir. Her ulus, ulusal devlete sahip olmayabilir. Ulusal kurtuluş savaşı bunun için verilir. Apo'nun söylemek istediği şey aslında şu: Kürtlerin devleti olmadığı için ulus sayılamazlar. Oysa bu çok yanlış bir argüman. 1905'ten önce Norveç, İsveç'ten ayrılmamıştı; bağımsız devletini kurmamıştı. 1904'te Norveç ulus değil miydi? Filistinliler uzun yıllar devletsiz yaşadılar. Filistinlileri o dönemde ulus saymayacak mıyız? Çarlık Rusyasında birçok ulus sömürge durumundaydı. Ama Lenin bu sömürgeleri ulus kategorisinde ele aldı. Sonuç olarak ulus ile devlet iki farklı şeydir.

¹Abdullah Öcalan, *Sümer Rahip Devletinden Halk Cumhuriyetine Doğru*, Cilt II, Weşanên Serxwebûn, 2001, s. 21. (Yazıdaki tüm vurgular bize aittir.)

²Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 21.

³Abdullah Öcalan, a.g.e., s. 22.

⁴Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 23.

Ulus kapitalizmin bir kategorisidir. Feodalizmin egemen olduğu koşullarda bu topluluk milliyet formuna sahiptir. Kapitalizm geliştikçe ortak bir iç pazar oluşur; milliyet formu ulus formuna yükselir. Ulus olmak için iç pazarın bağımsız olma koşulu yoktur, iç pazarları bağımsız olmayan sömürge topluluklar da ulus olabilir.

Bugün Kürtlerin ortak yaşadığı topraklarda (Kürdistan’da) kapitalizm egemendir. Feodal kalıntıların, aşiretlerin varlığı bu temel olguyu değiştiremez. Bu açıdan Kürtler milliyet değil, ulustur.

Apo’ya göre Kürtler ulus olmaktan uzaktır. Çünkü ”küreselleşme”, ulusal pazarın oluşumunu engellemektedir. Bilimsel gerçeğe ters düşen bu saptamayı Apo şöyle ifade etmektedir.

Artan **küreselleşme** ve özellikle yeni bilimsel-teknik gelişmenin zorladığı dünya çapındaki pazar ve piyasa güçlerinin oluşumu, **ulusal pazarı** ve onun devletini **engel konumuna** sokmuş bulunmaktadır.”⁵

Küreselleşmenin ”ulus devlet” formunu ortadan kaldırarak, ulussuzluğu getirdiği emperyalist bir propagandadır. Bilimsel gerçek şudur: Kapitalizm geliştikçe sermaye ulusal sınırın dışına taşar; ulus ona dar gelir. Ama ulusal sermayeler arasında rekabet olduğu için ulusal devleti ortadan kaldırmaya çalışmazlar. Aksine ulusal sermayelerin rekabet kavgasında, her ulusal sermaye kendi ulusal devletine dayanmaya çalışır. Avrupa Birliği içinde taşıdığı ulusal devletleri ortadan kaldırılabildi mi? Bu durum kapitalizmin iç çelişkisidir. Marx’ın *Grundrisse*’de söylediği gibi, “**sermayeler arasında rekabet oldukça evrensel sermaye oluşamaz**”.

Evrensel sermayenin oluşamaması emperyalistleri ulusal devleti tutmaya zorlar. Sermayenin eğilimi evrensel sermaye olmak yönündedir. Ne var ki bunun önündeki engel de kendisidir.

İşte bu gerçeklerden dolayı Apo’nun ileri sürdüğü argüman doğru değildir. Kürtler daha şimdiden kapitalistleşmiş bir iç pazara sahiptir ve ulustur; milliyet aşamasına çoktan aşmıştır.

Peki, Apo niçin Kürtleri bir milliyet olarak göstermek için çabalıyor?

Bunun nedeni güncel politikada gizlidir. Kürt ulusal hareketi mücadelenin ilk dönemlerinde ayrılma hakkını ayrılma yönünde kullanmaya eğilimliydi. Şimdi ise bu hakkın birlikte kalma yönünde kullanılmasını savunmak-

⁵Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 22.

tadırlar. Komünistlerin merkezi devletten yana olduğu düşünülürse, ezilen ulusun, ezen ulusla eşitlik koşullarında birlikte kalma isteğinde kötü bir şey yoktur. Fakat bu isteği gerçekleştirmek için bulunan yanlış kanıtlara gerek yoktur. Apo'nun aşağıdaki sözlerine bakalım:

Kürt olgusunun yaşadığı bu çağdaş gerçeklik, milliyetçilik temelinde benzer **bir ulus ve ulusal devlet haline gelinmesinin zorluklarını** ortaya çıkarmaktadır. Diğer yandan ulus ve **ulusal devletin** tek çağdaş seçenek olarak önemini yitmesi ve daha çok önem kazanan toplum, siyaset ve devlet biçimi olarak demokrasinin öne çıkması, **demokratik çözüm yolunun** daha geçerli olacağını göstermektedir.⁶

Ne yazık ki, çağımızda ulus-ulusal devlet önemini yitirmiyor. Sovyetler Birliği'nin yıkılmasından sonra ulus-ulusal devlet daha çok öne çıktı. Bu durum iyi niyetle değiştirilemez. Hele emperyalistlerin demokrasisi hiç çözüm değildir. Ulusal sorunun çözümü kapitalizm koşullarında başlayabilir. Ama bu sorunun köklü olarak ortadan kalkması, ulusların eriyerek yok olması, dünya sosyalist devrimine bağlı bir sorundur.

Kapitalizmin koşulları içinde ulusal soruna demokratik bir çerçevede (ulusal eşitlik temelinde) çözüm aramak yanlış değildir; fakat bunun için Kürtlerin ulus gerçeğini inkâr etmek yanlıştır.

Kemalizme bakış

Kürt hareketi uzun yıllar Kemalizmi düşman bir ideoloji olarak gördü. Haksız da sayılmazdı. Kemalizm, Cumhuriyetin kuruluşundan sonra Kürt ulusuna verdiği "demokratik özerklik" sözünü tutmadığı gibi, ortaya çıkan Kürt isyanlarını kanla bastırdı. Kemalizm binlerce Kürdün kanını akıttı. Şimdi Kürt hareketi, Türkiye devletinin ideolojik söylemine uymak adına Kemalizmi olumlayan görüşler geliştirmeye başladı.

Apo o kadar ileri gitmektedir ki, Kemalizmin parolası olan "Ne mutlu Türküm diyene" sloganını bile olumlamaktadır. Aşağıdaki satırlar Apo'ya aittir:

Cumhuriyet döneminin **Atatürk milliyetçiliği** daha farklıdır. **İrkçi değildir**; tüm Anadolu uygarlıklarını kendine kaynak olarak almakta ve saygı duymaktadır. Osmanlılarca horlanan Türk halkının moralini ve ulus bilincini yükseltmek için "**Ne mutlu Türküm diyene**" sloganını kullanmıştır. Burada da ırkçı bir yön değil, ortaçağ boyunca sultanlarca hor görülen

⁶Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 23.

Türk halkının uluslaşması hedeflenmiştir.⁷

Kemalizmin faşist bir ideoloji olmadığı her ne kadar doğruysa da, Kemalizmin bağınaz bir Türk milliyetçiliği olduğu o kadar doğrudur. Kaldı ki, Atatürk zamanında geliştirilen “Güneş-Dil teorisi” ırkçı bir teoridir.

Kürt hareketinin bir Kürt halkı isyanı olan Şeyh Sait ayaklanmasına sahip çıktığımızı biliyoruz. Kemalistler 1925 Şeyh Sait ayaklanmasını “İngilizlerin örgütlediğini” iddia ederek kanla bastırmışlardır.

Abdullah Öcalan da tıpkı Kemalistler gibi bir değerlendirme yapmaktadır. Şu satırlar bunu gösteriyor:

En acı olanı ise, 1925’te Şeyh Sait önderlikli isyan olacaktır. İngiltere petrol nedeniyle Musul ve Kerkük bölgesini Misak-ı Milli dışında tutmak istemektedir. Mustafa Kemal önderliğindeki Türkiye Cumhuriyeti ise, Misak-ı Milli’ye bağlılığın gereği olarak bölge üzerinde hak taleplerinden vazgeçmemektedir. Kürtler ve Türkler Misak-ı Milli’nin gereğinin yapılmasını istemektedirler. Bu koşullarda bildik İngiliz sömürge oyunu yine devreye girer.⁸

Şimdiye kadar Şeyh Sait isyanına İngilizlerin doğrudan desteğini gösteren herhangi bir belge ortaya konamamıştır. Bu ayaklanma her ne kadar din motifli olsa da ulusal bir ayaklanmadır.

Abdullah Öcalan gerek Şeyh Sait ayaklanmasının gerekse Ağrı-Dersim isyanlarının bastırılmasında Atatürk-İsmet İnönü ikilisinin sorumluluğunu azaltacak biçimde şöyle yazmaktadır:

Şeyh Sait ve arkadaşlarının asılmaları cumhuriyette otoritarizme, Türk-Kürt ilişkilerinde inkarcılığa ve zoraki asimilasyona yol açmıştır. Ulusal kurtuluşu birlikte veren iki halkın ilişkileri köklü biçimde zedelenmiştir. Cumhuriyet demokratikleşme şansını kaçırmıştır. Peşi sıra Ağrı ve Dersim İsyalarını getirmiştir. **Başta Mustafa Kemal Atatürk ve İsmet İnönü olmak üzere, bazı yöneticiler sorunların bu tarzda çözümlenemeyeceğini**

⁷ Abdullah Öcalan, a.g.y, s. 163.

⁸ Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 107.

anlamışlardı.⁹

Gerçek bu değildir. Şeyh Sait, Ağrı-Dersim isyanlarının bastırılmasının kararını verenler arasında Atatürk ve İsmet İnönü de vardır. Hatta asıl sorumluluk bunlara aittir.

Sonuç olarak Abdullah Öcalan resmi ideolojinin yalanlarını açıklayacağı yerde, bu ideolojiyi bir biçimde aklamaktadır veya suçlarını hafifletmektedir. Kürt ulusal hareketinin önderi açısından ne yazık ki bu tutum Kemalizme destek anlamını taşır.

Hamburg, Aralık 2012

⁹ Abdullah Öcalan, a.g.y., s. 324.